

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η οικονομική πολιτική αποτελεί μέρος της γενικής κυβερνητικής πολιτικής μιας χώρας και ασκείται με σκοπό τον επηρεασμό του οικονομικού γίνεσθαι. Ανεξαρτήτως της έντασης και των πεδίων παρέμβασης, όλες οι χώρες του κόσμου σχεδιάζουν και εφαρμόζουν μέτρα οικονομικής πολιτικής, τα οποία, σ' ένα ολόενα και πιο διεθνοποιημένο οικονομικό περιβάλλον, επιδρούν και στις εξωτερικές οικονομικές αλλά και πολιτικές σχέσεις των κρατών. Επίσης, υπάρχουν τάσεις διεθνοποίησης της οικονομικής πολιτικής είτε στο πλαίσιο περιφερειακών οικονομικών ενώσεων όπως η ΕΕ, είτε στο πλαίσιο διεθνών οικονομικών οργανισμών (π.χ. ΠΟΕ, ΔΝΤ) και ειδικών σχημάτων διεθνούς οικονομικής διπλωματίας (π.χ. G-8, G-20). Στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στη θεωρία και πρακτική εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής. Μετά την παρουσίαση των βασικών εννοιών, της αιτιολόγησης, των στόχων, των φορέων και διαδικασιών λήψης αποφάσεων της οικονομικής πολιτικής παρουσιάζονται οι βασικές οριζόντιες και ειδικές οικονομικές πολιτικές. Ειδική αναφορά γίνεται στην οικονομική πολιτική που ασκείται στο πλαίσιο της ΕΕ καθώς και διεθνώς. Μετά το τέλος αυτού του μαθήματος βάσης, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να κατανοήσουν απρόσκοπτα όλες τις κατηγορίες ευρωπαϊκής και διεθνούς οικονομικής πολιτικής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- 1. Εισαγωγή στο μάθημα: Σκοπός, περιεχόμενο, σχέσεις με άλλα μαθήματα των διεθνών και ευρωπαϊκών σπουδών*
- 2. Ο ρόλος του κράτους και της οικονομικής πολιτικής στα διάφορα οικονομικά συστήματα και στις διάφορες σχολές οικονομικής σκέψης*
- 3. Εννοιολογική προσέγγιση και κατηγοριοποίηση της οικονομικής πολιτικής*
- 4. Λόγοι και στόχοι άσκησης οικονομικής πολιτικής*
- 5. Τομείς της οικονομικής πολιτικής (συστημική πολιτική, διαδικαστική πολιτική, διαρθρωτική πολιτική)*
- 6. Φορείς και μέσα άσκησης οικονομικής πολιτικής*
- 7. Η λήψη αποφάσεων και ο ρόλος των ομάδων συμφερόντων*
- 8. Οι περιορισμοί και τα διλήμματα στην άσκηση οικονομικής πολιτικής*

- 9. Θεματικές οικονομικές πολιτικές: Γενικές*
  - 9.1 Συστημική πολιτική*
  - 9.2 Δημοσιονομική πολιτική*
  - 9.3 Νομισματική πολιτική*
  - 9.4 Πολιτική για την απασχόληση*
  - 9.5 Κοινωνική πολιτική*
  - 9.6 Εξωτερική οικονομική πολιτική (εμπορική και συναλλαγματική)*
  - 9.7 Διαρθρωτική πολιτική*

10. Θεματικές οικονομικές πολιτικές: Τομεακές ή κλαδικές

- 10.1 Αγροτική πολιτική
- 10.2 Βιομηχανική πολιτική
- 10.3 Περιφερειακή πολιτική
- 10.4 Πολιτική για την έρευνα, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα

11. Πεδία εφαρμογής της οικονομικής πολιτικής

- 11.1 Πολιτική για την προστασία του ανταγωνισμού
- 11.2 Σταθεροποιητική πολιτική
- 11.3 Πολιτική για την οικονομική ανάπτυξη
- 11.4 Πολιτική για την επίτευξη της εξωτερικής οικονομικής ισορροπίας
- 11.5 Πολιτική για τη βιώσιμη ανάπτυξη

12. Ευρωπαϊκή Οικονομική Πολιτική

- 12.1 Συντονισμός και εποπτεία της οικονομικής πολιτικής
- 12.2 Η νομισματική πολιτική και η δημοσιονομική πολιτική και πειθαρχία
- 12.3 Κοινές τομεακές πολιτικές (Αγροτική, εξωτερικού εμπορίου, συνοχής και ανταγωνισμού)

13. Η διεθνής διάσταση της οικονομικής πολιτικής

- 13.1 Εξωτερικές επιδράσεις της εθνικής οικονομικής πολιτικής
- 13.2 Διεθνείς περιορισμοί και δεσμεύσεις στη άσκηση εθνικής οικονομικής πολιτικής
- 13.3 Διεθνής συντονισμός της οικονομικής πολιτικής και ο ρόλος των διεθνών οργανισμών

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το συνολικό πλαίσιο λειτουργίας της οικονομίας

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ
Κανόνες δικαίου που διέπουν την οικονομική δραστηριότητα	Με ποιο τρόπο λειτουργεί η κατανομή πόρων, ο σχεδιασμός και συντονισμός των οικονομικών σχεδίων, σε ποιον ανήκουν τα μέσα παραγωγής και πως γίνεται η διανομή του εισοδήματος (τι, που, πως, πόσο και για ποιον θα παραχθεί κάτι;)	Μη θεσμοθετημένοι κανόνες συμπεριφοράς των οικονομικών υποκειμένων (π.χ. έθιμα, παράδοση)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ Διαμόρφωση του οικονομικού πλαισίου και επηρεασμός της οικονομικής διαδικασίας	
ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ (ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ)
ΤΟΜΕΙΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ: <ul style="list-style-type: none"> • Καθεστώς ιδιοκτησίας • Καθεστώς νοικοκυριών • Καθεστώς επιχειρήσεων • Καθεστώς ανταγωνισμού • Κοινωνικοπολιτικό καθεστώς • Νομισματικό και χρηματοπιστωτικό καθεστώς • Καταστατικός χάρτης δημόσιας διοίκησης και οικονομίας 	ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ: <ul style="list-style-type: none"> • Παραγωγή και εφοδιασμός • Χρήση εισοδήματος • Κατανομή εισοδήματος • Μισθοί και τιμές • Επίπεδο τιμών • Επιτόκια • Εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αλλά και κεφαλαίων • Ισοζύγιο πληρωμών • Επενδύσεις • Κ.α.
ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ <ul style="list-style-type: none"> • Επιλεγμένα ή επιβεβλημένα καθεστώτα • Φορείς άσκησης της πολιτικής • Χρονικός ορίζοντας: μακροπρόθεσμος 	ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ <ul style="list-style-type: none"> • Φορείς άσκησης της πολιτικής • Ομάδες συμφερόντων • Περιορισμοί • Χρονικός ορίζοντας: βραχυ-μεσοπρόθεσμος

ΛΟΓΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΛΟΓΩ ΑΤΕΛΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ : ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

- Παραγωγή δημόσιων αγαθών
- Ύπαρξη εξωτερικών επιδράσεων (π.χ. εκπαίδευση, περιβάλλον)
- Προστασία του ανταγωνισμού από ιδιωτικές πρακτικές
- Ελλείμματα στην κοινωνική προστασία μέσω της αγοράς
- Άνιση κατανομή πλούτου (ταξικά και χωρικά)
- Οικονομικές αστάθειες και κρίσεις που δεν μπορεί να αντιμετωπίσει από μόνη της η αγορά
- Η οικονομία της αγοράς δεν επιφέρει το επιθυμητό επίπεδο ανάπτυξης
- Ο συνεχής διαρθρωτικός μετασχηματισμός προκαλεί ανισορροπίες που δεν μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά η αγορά

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΑΛΛΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

- Αγροτική πολιτική
- Ενεργητική πολιτική απασχόλησης
- Κλαδικές πολιτικές για την ενίσχυση εθνικών κλάδων παραγωγής
- Επιθετική ή αμυντική εξωτερική οικονομική πολιτική
- Πολιτική για την έρευνα και καινοτομία

- Πολιτική υπέρ ορισμένων κατηγοριών εργαζομένων
- Κ.α.

**ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΤΗΣ ΜΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ**

ΑΠΩΤΕΡΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΚΥΡΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ - ΜΕΣΑ
ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	Σταθεροποίηση της οικονομίας	<ul style="list-style-type: none"> • Σταθερότητα του επιπέδου τιμών • Υψηλός βαθμός απασχόλησης • Εξωτερική οικονομική ισορροπία • Σταθερή και βιώσιμη οικονομική μεγέθυνση-ανάπτυξη 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημοσιονομική πολιτική • Νομισματική πολιτική • Διαρθρωτική πολιτική • Εξωτερική οικονομική πολιτική • Εισοδηματική πολιτική και πολιτική για την απασχόληση • Κοινωνική πολιτική • Κλαδικές πολιτικές
	Κοινωνική προστασία	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινωνική ασφάλιση και πρόνοια • «Δίκαιη» διανομή εισοδήματος, περιουσίας και βαρών • Προστασία εργαζομένων • Ενίσχυση απασχόλησης και ανέργων 	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινωνική πολιτική • Εισοδηματική πολιτική • Πολιτική για την απασχόληση • Φορολογική πολιτική
	Προστασία του ανταγωνισμού	<ul style="list-style-type: none"> • Απαγόρευση μονοπωλίων και καρτέλ • Παρεμπόδιση της δεσπόζουσας θέσης στην αγορά • Αποφυγή κατάχρησης της δύναμης στην αγορά • Κρατικές ενισχύσεις 	<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτική για τον ανταγωνισμό • Διαρθρωτική πολιτική
	Προστασία του περιβάλλοντος	<ul style="list-style-type: none"> • Διατήρηση φυσικών συνθηκών ζωής • Προστασία βιοποικιλότητας 	<ul style="list-style-type: none"> • Περιβαλλοντική πολιτική • Περιβαλλοντική διάσταση τομεακών πολιτικών

	τος	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόληψη περιβαλλοντικών καταστροφών • Αποκατάσταση βλαβών στο περιβάλλον 	
--	-----	---	--

ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ			
ΕΘΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ		ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	
ΦΟΡΕΙΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΕ	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΦΟΡΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
Νομοθετική εξουσία: Κοινοβούλιο	<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτικά κόμματα • Συνδικάτα • Ενώσεις εργοδοτών και επιχειρήσεων • Αγροτικοί συνεταιρισμοί και αγροτικοί σύλλογοι • Επαγγελματικές και επιστημονικές ενώσεις • Ενώσεις καταναλωτών • ΜΚΟ 	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου • Διεθνές Νομισματικό Ταμείο • Παγκόσμια Τράπεζα • Οικονομικοί Οργανισμοί ΟΗΕ • Παγκόσμιες Διασκέψεις και Συμφωνίες για το Περιβάλλον • ΟΟΣΑ • Άλλες υπερεθνικές και διακρατικές συμφωνίες • G-8 • G-20
Εκτελεστική εξουσία: <ul style="list-style-type: none"> • Κεντρική κυβέρνηση • Κρατικές υπηρεσίες • Περιφέρειες και ΟΤΑ • ΝΠΔΔ • Φορείς κοινωνικής ασφάλισης • Κρατικές τράπεζες • Κ.α. 		<ul style="list-style-type: none"> • Συμβούλιο • Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο • ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΦΟΡΕΙΣ <ul style="list-style-type: none"> • Επιτροπή της ΕΕ • ΓΔ της ΕΕ • ΕΚΤ • ΕΤΕπ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ	

<p>Δικαστική εξουσία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συμβούλιο Επικρατείας • Ελεγκτικό Συνέδριο • Άρειος Πάγος • Διοικητικά δικαστήρια • Άλλα δικαστήρια 	<ul style="list-style-type: none"> • ΜΜΕ • Εκκλησία • Λοιπές ομάδες 	<ul style="list-style-type: none"> • Ευρωπαϊκό Δικαστήριο • Ελεγκτικό Συνέδριο της ΕΕ 	
--	--	---	--

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1. Σχεδιασμός και προγραμματισμός της οικονομικής πολιτικής:
  - Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης
  - Ανάλυση SWATQ: αδυναμίες-πλεονεκτήματα-προκλήσεις-ευκαιρίες
  - Όραμα, γενικοί και ειδικοί στόχοι, ποσοτικοποίηση εκροών και αποτελεσμάτων
  - Μέτρα για επίτευξη στόχων (ιεράρχηση-χρονική κλιμάκωση-ανάλυση επιδράσεων)
  - Εντοπισμός περιορισμών και διατύπωση εναλλακτικών σεναρίων
2. Συνοχή και αναλογία στόχων και μέτρων
3. Συμβατότητα και συμπληρωματικότητα μέτρων
4. Συνεχής αξιολόγηση επιδράσεων και αποτελεσμάτων (ex ante- mid term and ex post evaluation)

5. Το ζήτημα του χρόνου (λήψης μέτρων και των επιδράσεων – timing and time lags)
6. Το ζήτημα τα κοινωνικής συναίνεσης και του δημοκρατικού προγραμματισμού, προϋποθέσεις αποδοχής της πολιτικής
7. Σταδιακή εφαρμογή έναντι πολιτική σοκ
8. Το ζήτημα της συμβατότητας των μέτρων με την πραγματική εικόνα του ανθρώπου – το φαινόμενο του κοινωνικού αρμπιτράζ
9. Η αντιμετώπιση των ομάδων συμφερόντων (ενημέρωση, αιφνιδιασμός, αποδιοπομπαίος τράγος, υπερ-εθνικοποίηση αποφάσεων, πιο εύκολη η άρνηση από την άρση)
10. Η οικονομική πολιτική ως δημόσιο αγαθό: Σταθερότητα, προβλεψιμότητα, διαφάνεια, αξιοπιστία

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1. Ορισμός δημοσιονομικής πολιτικής
2. Η θέση της δημοσιονομικής πολιτικής στη συνολική οικονομική πολιτική
3. Η δημοσιονομική πολιτική και ο ρόλος του κράτους στην οικονομία
4. Έσοδα του κράτους
  - 4.1. Άμεσοι φόροι
    - Φυσικών προσώπων
    - Νομικών προσώπων
    - Περιουσίας
    - Κεφαλαίου
  - 4.2 Έμμεσοι φόροι
    - ΦΠΑ
    - Φόροι κατανάλωσης
    - Τέλη
  - 4.3 Έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα
  - 4.4. Έσοδα από εκποίηση δημόσιας περιουσίας
  - 4.5. Έσοδα από μεταβιβαστικές πληρωμές
  - 4.6 Ο κρατικός δανεισμός
5. Δαπάνες του κράτους
  - 5.1 Μισθοί – λειτουργικές δαπάνες
  - 5.2 Κοινωνικές παροχές
  - 5.3 Επιχορηγήσεις
  - 5.4 Επιχειρηματική δράση
  - 5.5. Επενδύσεις
  - 5.6 Μεταβιβαστικές πληρωμές

6. Ο κρατικός προϋπολογισμός

6.1. Ορισμός, διαδικασίες, σημασία

6.2. Ετήσιος-μεσοπρόθεσμος

6.3. Τακτικός και δημοσίων επενδύσεων

6.4. Ο κρατικός προϋπολογισμός της Ελλάδος 2010

7. Επιδράσεις των μέσων της δημοσιονομικής πολιτικής

7.1 Επιδράσεις των φόρων

7.2 Επιδράσεις των δαπανών

7.3 Επιδράσεις του δανεισμού και των ελλειμμάτων

8. Δημοσιονομική πολιτική

8.1 Στόχοι:

- Σταθεροποίηση
- Μεγέθυνση και ανάπτυξη
- Κοινωνική δικαιοσύνη
- Περιφερειακή ανάπτυξη
- Περιβαλλοντική προστασία
- Κ.α.

8.2 Σταθεροποιητική (αντικυκλική) δημοσιονομική πολιτική

- Η θεωρητική συζήτηση
- Επεκτατική
- Περιοριστική

8.3 Προβλήματα στην άσκηση αντικυκλικής πολιτικής

- Το πρόβλημα των επιδράσεων σε ανοικτές οικονομίες
- Η χρονική υστέρηση των επιδράσεων
- Η επίδραση στα επιτόκια και ο εκτοπισμός ιδιωτικών επενδύσεων
- Απρόβλεπτες οι αντιδράσεις των οικονομικών υποκειμένων
- Το πρόβλημα της χρηματοδότησης των ελλειμμάτων

8.4 Αναπτυξιακή δημοσιονομική πολιτική

9. Δημοσιονομική πολιτική στο πλαίσιο της ΟΝΕ

9.1 Δημοσιονομική πειθαρχία

9.2 Δημοσιονομική επιτήρηση

10. Το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας και η οικονομική κρίση

10.1 Ποιο είναι το πρόβλημα;

10.2 Ποιες είναι οι εναλλακτικές λύσεις;

10.3 Ποιοι είναι οι εξωτερικοί περιορισμοί και οι εξαναγκασμοί;

10.4 Ποια τα ληφθέντα μέτρα;

10.5. Ποια η πρόβλεψη;

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

- Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (CENTRAL BANK)
- ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ
- ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ
- ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (ΕΘΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ)

ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

- ΑΓΟΡΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ
- ΑΓΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ
- ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΕΙΣ

ΒΑΣΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

- ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ
- ΔΑΝΕΙΑ
- ΟΜΟΛΟΓΑ
- ΜΕΤΟΧΕΣ
- ΠΑΡΑΓΩΓΑ

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κλασική οικονομική: ουδετερότητα του χρήματος έναντι πραγματικής οικονομίας

Keynes: το χρήμα επηρεάζει την πραγματική οικονομία, ενεργητική νομισματική πολιτική (επεκτατική ή περιοριστική), μεγάλη η σημασία των επιτοκίων και της διαμόρφωσης αυτών

Μονεταρισμός: ποσοτική θεωρία του χρήματος, κεντρικός ο ρόλος της νομισματικής πολιτικής, όχι σε βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις, σταθερότητα τιμών ως προτεραιότητα της νομισματικής πολιτικής, αύξηση προσφοράς χρήματος στη βάση δεσμευτικών κανόνων

Συνέπειες του πληθωρισμού

3. ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Στήριξη της ανάπτυξης-μεγέθυνσης και της απασχόλησης
Σταθερότητα των τιμών

4. ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Βραχυπρόθεσμοι στόχοι που σχετίζονται άμεσα με τους βασικούς στόχους
- Έλεγχος της ποσότητας χρήματος στη βάση της ποσοτικής θεωρίας
- Επηρεασμός των επιτοκίων μέσω παρεμβάσεων στην προσφορά χρήματος ή και στη ζήτηση (έμμεσος επηρεασμός)
- Πληθωριστικός στόχος: άμεσος επηρεασμός του πληθωρισμού

- Συναλλαγματικός στόχος (π.χ. σταθερή ισοτιμία)
- ΕΚΤ: Μικτή στρατηγική: Πληθωρισμός και ποσότητα χρήματος

5. ΜΕΣΑ (ΜΕΤΡΑ) ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Πολιτική ανοικτής αγοράς
- Διευκολύνσεις
- Ελάχιστα αναγκαστικά αποθεματικά
- Συναλλαγματικά αποθέματα
- Δανεισμός του Δημοσίου;

6. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1. Το θεσμικό πλαίσιο της ΟΝΕ
2. Τα κριτήρια σύγκλισης για τη συμμετοχή στην ΟΝΕ και οι διαδικασίες ένταξης στην ευρωζώνη
3. Δομή, καθήκοντα και διαδικασίες λήψης αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών
4. Ο στόχος της νομισματικής σταθερότητας ως ο μοναδικός στόχος του ΕΣΚΤ
5. Η διπλή στρατηγική νομισματικής πολιτικής του ΕΣΚΤ

- Πληθωριστικός στόχος
- Έλεγχος ποσότητας χρήματος (M3)

6. Μέσα νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ

- πράξεις ανοιχτής αγοράς (προεξοφλητικό επιτόκιο 1%)
- οι πάγιες διευκολύνσεις (επιτόκια: καταθέσεις 0,25%, δανεισμός 1,75%)
- διατήρηση ελαχίστων αποθεματικών.

7. Η συναλλαγματική πολιτική και η εξωτερική διάσταση του Ευρώ

8. Το σύμφωνο σταθερότητας και η δημοσιονομική πειθαρχία

9. Απολογισμός και αξιολόγηση της νομισματικής ολοκλήρωσης 10 χρόνια μετά

10. Η Ελλάδα πριν και μετά την ένταξή της στην ευρωζώνη

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

1. **Βασικές έννοιες για την απασχόληση:** ανθρώπινο δυναμικό, οικονομικά ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενος ενεργός πληθυσμός, άνεργος πληθυσμός

2. Έννοια και στόχοι της πολιτικής απασχόλησης

- Αύξηση συνολικής απασχόλησης
- Βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης, κοινωνική προστασία
- Πρόληψη ή/και μείωση της ανεργίας
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, αύξηση παραγωγικότητας

3. Είδη ανεργία και τα αίτια της

3.1 Είδη ανεργίας :

- τριβής, εποχική, διαρθρωτική (τεχνολογική, λόγω αποκλίσεων στην προσφορά και ζήτηση, λόγω διεθνούς ανταγωνισμού), θεσμική και κοινωνική

3.2 Βασικές θεωρητικές ερμηνείες:

- Κρατικός παρεμβατισμός, μη λειτουργία μηχανισμού προσφοράς και ζήτησης
- Κεϋνσιανισμός: μείωση της ζήτησης, ύφεση
- Μαρξισμός: Η ανεργία ως απόθεμα για το κεφάλαιο, υποκατάσταση εργασίας από κεφάλαιο

- Νεο-τεχνολογική προσέγγιση (π.χ. J. Rifkin): Το τέλος της εργασίας λόγω τεχνολογικής προόδου

3.3 Επιπτώσεις της ανεργίας (μακροοικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές, ατομικές)

4. Πολιτική για την απασχόληση

4.1 Μακροοικονομική και αναπτυξιακή πολιτική

- Επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, φορολογικές διευκολύνσεις
- Επεκτατική νομισματική πολιτική
- Εισοδηματική πολιτική
- Εξωτερική οικονομική πολιτική (π.χ. υποτίμηση, εμπορικός προστατευτισμός)
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού
- Στήριξη τεχνολογίας και καινοτομίας

4.2 Μέσα της ενεργητικής πολιτικής

- Προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Επιδοτήσεις θέσεων εργασίας ή της επιχειρηματικότητας
- Κρατικά προγράμματα προσωρινής ή εποχικής απασχόλησης
- Προγράμματα εργασιακής εμπειρίας (stage)
- Δημόσια έργα

- Μέτρα στήριξης της γεωγραφικής ή κλαδικής κινητικότητας
- Ειδικά προγράμματα απασχόλησης

4.3 Μέσα παθητικής πολιτικής

- Επιδόματα ανεργίας
- Πρόωρη συνταξιοδότηση
- Κοινωνική στήριξη

4.4 Θεσμικά μέτρα και μέτρα διαφάνειας στην αγορά εργασίας

- Ισότητα στην απασχόληση
- Κατώτατοι αμοιβή
- Καθεστώς απολύσεων
- Μερική απασχόληση
- Γραφεία εργασίας

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1. ΟΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

- Εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών
- Κίνηση κεφαλαίων
- Άμεσες ξένες επενδύσεις
- Μετανάστευση
- Μεταφορά τεχνολογίας

2. ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Έννοια
- Εγκαθίδρυση του εξωτερικού οικονομικού πλαισίου (καθεστώς)
- Αυτάρκεια, ελευθερία, παρέμβαση (μικτό καθεστώς)
- Οικονομική ολοκλήρωση

3. ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ: ΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

4. ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

4.1 Η εξωτερική εμπορική πολιτική

- Στόχοι
- Μέσα (δασμοί και μη δασμολογικά μέτρα)

4.2 Συναλλαγματικά συστήματα και συναλλαγματική πολιτική

- Η έννοια της συναλλαγματικής ισοτιμίας
- Ζήτηση και προσφορά συναλλάγματος – αγορές συναλλάγματος
- Σταθερές ή ελεύθερα κυμαινόμενες ισοτιμίες
- Υποτίμηση – ανατίμηση
- Συναλλαγματική πολιτική: στόχοι και μέσα

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΕ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

ΤΑ ΔΥΟ «ΚΑΘΑΡΑ» ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ: ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ-ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ

Α. ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ

- ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ
- ΕΠΙΣΗΜΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑ
- ΣΥΝΕΧΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΓΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ
- ΑΝΑΓΚΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΥΨΗΛΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ
- ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΜΕΤΑΞΥ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

- ΠΡΟΒΛΗΜΑ: ΟΤΑΝ Η ΑΓΟΡΑ ΔΕΝ ΣΥΜΦΩΝΕΙ ΜΕ ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ

Β. ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ

- ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΚΑΜΙΑ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ
- Η ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΤΙΓΜΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΓΟΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΖΗΤΗΣΗΣ
- ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΓΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ
- ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ

ΥΠΕΡ:

- ΠΡΟΒΛΕΨΙΜΟΤΗΤΑ, ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ
- ΜΕΙΩΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
- ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
- ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΔΕΔΟΜΕΝΟΥ ΟΤΙ Η ΣΤΑΘΕΡΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΡΩΤΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΚΑΤΑ:

- ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
- ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

- Η ΧΩΡΑ ΕΙΝΑΙ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΗ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ
- ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

ΑΞΙΩΜΑ: ΣΕ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ ΜΙΑ ΧΩΡΑ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΠΕΤΥΧΕΙ ΕΚΑΣΤΟΤΕ 2 ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ 3 ΣΤΟΧΟΥΣ: (1) ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, (2) ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ (3) ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ .

ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΜΑΖΙ!!!

ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ

ΥΠΕΡ:

- ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
- ΟΙ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ ΤΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ ΑΠΟΡΡΟΦΟΥΝ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΡΑΔΑΣΜΟΥΣ
- ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

4.3 Λοιπές εξωτερικές οικονομικές πολιτικές

- Περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση

- Προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων
- Ρύθμιση της μετανάστευσης
- Εξωτερική τεχνολογική πολιτική
- Εξωτερική αναπτυξιακή βοήθεια

5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

5.1 Διεθνής εμπορική πολιτική

5.2 Διεθνής νομισματική πολιτική

5.3 Διεθνής αναπτυξιακή πολιτική

5.4 Διεθνής σταθεροποιητική πολιτική

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- 1. Η έννοια της οικονομικής ανάπτυξης και της οικονομικής μεγέθυνσης**
- 2. Δείκτες για τη μέτρηση της οικονομικής ανάπτυξης**
- 3. Η οικονομική ανάπτυξη σε διεθνές επίπεδο**
- 4. Συντελεστές της οικονομικής ανάπτυξης**
  - 4.1 Ανθρώπινος παράγων – εργασία
  - 4.2 Φυσικοί πόροι
  - 4.3 Συσσώρευση κεφαλαίου: Αποταμίευση-επένδυση
  - 4.4 Τεχνολογία και Τεχνογνωσία
  - 4.5 Το μέγεθος της οικονομίας (αγοράς)
  - 4.6 Θεσμικό πλαίσιο και πολιτικοί παράγοντες
  - 4.7 Κοινωνικοί και άλλοι μη οικονομικοί παράγοντες
- 5. Εμπόδια της οικονομικής ανάπτυξης**

- 5.1 Οικονομικά
- 5.2 Θεσμικά- Πολιτικά
- 5.3 Κοινωνικά και άλλα

6. Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός και οι στρατηγικές της ανάπτυξης

- 6.1 Ρόλος και περιεχόμενα του αναπτυξιακού σχεδιασμού
- 6.2 Οι στρατηγικές της ανάπτυξης
- 6.3 Τα βασικά μέσα της αναπτυξιακής πολιτικής

- Θεσμικό και πολιτικό πλαίσιο
- Υποδομές
- Εκπαίδευση και κατάρτιση
- Έρευνα, καινοτομία, επιχειρηματικότητα
- Ενίσχυση αποταμιεύσεων και επενδύσεων
- Εξωστρέφεια – διεύρυνση αγορών
- Αξιοποίηση φυσικών πόρων
- Κλαδικές πολιτικές

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ

1. Η σημασία του ανόθευτου ανταγωνισμού στην οικονομία
2. Μορφές και επιπτώσεις περιορισμού του ανταγωνισμού
3. Φορείς και στόχοι της πολιτικής για τον ανταγωνισμό
4. Μέσα της πολιτικής για τον ανταγωνισμό
5. Ελληνική και Ευρωπαϊκή πολιτική για τον ανταγωνισμό

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1. Τι είναι εισοδηματική πολιτική και ποιοι οι λόγοι καθιέρωσής της
2. Εισοδηματική πολιτική στον ιδιωτικό τομέα
3. Εισοδηματική πολιτική στον δημόσιο τομέα
4. Εισοδηματική πολιτική και σταθεροποιητική πολιτική
5. Εισοδηματική πολιτική και διεθνής ανταγωνιστικότητα

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1. Εννοιολογικός προσδιορισμός
2. Λόγοι άσκησης κοινωνικής πολιτικής
3. Φορείς και στόχοι άσκησης κοινωνικής πολιτικής

4. Πεδία άσκησης κοινωνικής πολιτικής
5. Μέτρα κοινωνικής πολιτικής
6. Σύγχρονες προκλήσεις

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1. Εννοιολογικός προσδιορισμός
2. Λόγοι άσκησης περιφερειακής πολιτικής
3. Φορείς και στόχοι άσκησης περιφερειακής πολιτικής
4. Μέτρα περιφερειακής πολιτικής
5. Ελληνική και Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- Εννοιολογικός προσδιορισμός
Λόγοι άσκησης αγροτικής πολιτικής
Φορείς και στόχοι άσκησης αγροτικής πολιτικής
Μέτρα αγροτικής πολιτικής (εισοδηματικά-διαρθρωτικά)
Ελληνική και Ευρωπαϊκή αγροτική πολιτική

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1. Εννοιολογικός προσδιορισμός

2. Λόγοι άσκησης βιομηχανικής και τεχνολογικής πολιτικής
3. Φορείς και στόχοι άσκησης βιομηχανικής και τεχνολογικής πολιτικής
4. Μέτρα βιομηχανικής και τεχνολογικής πολιτικής
5. Ελληνική και Ευρωπαϊκή βιομηχανικής και τεχνολογικής